

1928'den sonra çocuklara yönelik telif, çeviri ve uyarlama kitap sayısında da hızlı bir artış olmuştur ve bunu çok doğal karşılamak gerekir.

1. Tarihsel Gelişim

Cumhuriyetin ilk yıllarında şiirdeki yalınlaşmayla birlikte birçok yazar çocuk edebiyatına da yönelir. Milli Edebiyat Döneminde Beş Hececiler veya Hecenin Beş Şairi olarak tanınan şairler ve Yedi Meşalecilerden bir kısmı da çocuklar için şiirler yazdılar.

Harf devriminden sonra çocuk gazete ve dergilerinde bir canlılık ve artış görülür. Bu sırada çıkmaya başlayan çocuk dergileri arasında **Çocuk Sesi**, **Mektepli**, **Arkadaş** ve **Çocuk** dergilerinin ayrı bir önemi vardır.

Türk şiirinde 1940 yılı çok önemli bir dönüm noktasını simgeler. Kalender, özentsiz, her türlü gösterişten uzak bir sanatçı tipi, eski şair tipiyle artık yer değiştirmiştir. Bu yeni sanatçı, doğaya, insana alışılmışın dışındaki gözlerle bakmasını bilmiş, ince ayrıntıların yalın güzelliğini her geçen gün değişik yönüyle sergileme ustalığını göstermiştir. İnsana bakıştaki donmuş kalıplardan uzaklaşma, çocuk şiirindeki anlatım derinliğine de böylelikle yeni boyutlar getirmiştir. Bu yeni çığırın öncüsü Orhan Veli ve arkadaşlarıdır (Birinci Yeni veya Garip Akımı). Tanınmış şairimiz Orhan Veli Kanık'ın şiir diline uyarladığı **La Fontaine Masalları** (1948) ile **Nasreddin Hoca Hikâyeleri** de (1949) çocuk edebiyatı yönünden önemli eserlerdir. Orhan Veli kendisi de çocuklara yönelik çok başarılı şiirler yazmıştır⁴. Günlük konuşmayı ve halk dilini şiire aktarıştaki ustalığını gösteren çarpıcı şiirlerdir bunlar.

1960'tan sonra çocuğa yönelik şiir, roman ve hikâye kitapları sayısında artışlar görülür. 1964 yılında Doğan Kardeş Yayınları'nın açtığı çocuk romanı yarışması, 1970'te Milliyet Yayınları'nın başlattığı küçük boy ciltli çocuk kitapları dizisi geniş ilgi toplar. Arkin Yayınevi'nin 1973 ve 1974 yıllarında çeşitli dallarda açtığı çocuk edebiyatı yarışmaları da bu alanda büyük bir canlılık oluşturur. 1975 yılında Cem Yayınevi'nin başlattığı Arkadaş Kitaplar dizisi, önemli bir atımdır bu alanda. Daha sonra, adları ileride verilecek olan çeşitli yayınevleri ve onların çocuk dizileri ile, sayı ve nitelik bakımından önemli sıçrama görülür.

Bu gelişmenin bir göstergesi de, Türk Dil Kurumu'nun 1976 Kurultayı'nda kurumun çocuk edebiyatı dalında da ödül vermesinin kararlaştırılmış olmasıdır.

Bu canlılık, çocuk edebiyatı sorunlarını da gündeme getirir. Çocuk yayınlarının nitelikleri, çizgi romanların yararlı olup olmadığı, çocuk ve toplumsal sorunlar üzerinde yazılar yayımlanır, tartışmalar yapılır.

1979 yılının UNESCO tarafından Dünya Çocuk Yılı ilan edilmesi, bu alandaki yayınların ve etkinliklerin kapsamını alabildiğine genişletir. **Cumhuriyet** gazetesince her yıl ayrı bir dalda düzenlenen Yunus Nadi Armağanı Yarışması'nın konusu 1978 - 79'da "çocuk romanı" olarak belirlenir ve bu daldaki ödülü İsmail Uyaroğlu kazanır.

1970 ve 1980'den sonra çocuk edebiyatımız bakımından asıl sevinilecek nokta, çeşitli yayınevlerinin çocuk yayınlarına yakın ilgi göstermeleridir. Bu durum, çocuk şiiri, roman ve hikâyesi başta olmak üzere çeşitli türlerde çok sayıda eser yazılması, çok sayıda şair ve yazar yetişmesi, bu alanın gerçek anlamda bir canlılık ve hareket kazanması demektir.

⁴ Cahit Kavear, "Orhan Veli'nin Şiirlerinde Çocukluk Özlemi", Edebiyat ve Eğitim, Ankara 1991, s. 111 - 150.